

II

Παρουσιάζω ενώπιον τῆς Ὀλομελείας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἔκδοση τοῦ Ἀνθολογίου τοῦ Στοβαίου σὲ 14 τομίδια. Δὲν ἔχει συντελεσθεῖ ἡ ἔκδοση αὐτὴ ἀπὸ τὸ «Κέντρο Ἐκδόσεων Ἔργων Ἑλλήνων Συγγραφέων» τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἀλλὰ ἔχει ἀποτοληθεῖ καὶ πραγματωθεῖ ἀπὸ τὸν «Οἶκο Ἐκδόσεων Γεωργιάδης», μὲ συνεργασία φιλολόγων—λογοτεχνῶν, μὴ ἐνταγμένων στὸ Ἀνώτατο Πνευματικὸ Ἴδρυμα τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὸ δὲν ἐμποδίζει ὅμως, καὶ μᾶλλον μὲ παρακίνησε, νὰ παρουσιάσω τὸ ἄξιο αὐτὸ νὰ ἐξαρθεῖ ἔργο Ἐκδοτικοῦ Οἴκου ἰδιωτικοῦ.

Πρὶν ἀναφερθῶ στὸ ἴδιο τὸ ἔργο, ἀναφέρομαι, κατὰ πολλαπλὸ καθῆκον, στὸν ἐπιστημονικὰ ὑπεύθυνο γιὰ τὴν ἔκδοσή του, ἀείμνηστο ἄλλωστε ἤδη. Ὀνομάζεται Χρίστος Θεοδωρᾶτος καὶ ἀνήκει στὴν ἐξάδα τῶν ἀριστέων μιᾶς καὶ τῆς ἴδιας φοιτητικῆς χρονιάς. Ὑπῆρξε τότε ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν παραγωγικὴ ἐξαίρετων φιλολόγων καὶ ἀρχαιολόγων καὶ ἱστορικῶν. Συμφοιτητὲς πρωτοετείς στὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1928-1929 ἦταν, κατ' ἀλφαβητικὴ σειρά, οἱ ἐξῆς: Νικόλαος Ζαφειρόπουλος, ὁ κράτιστος ἀρχαιολόγος τῆς γενεᾶς του, ἀλλὰ καὶ ἱστορικὸς ἐμβριθέστατος καὶ φιλόλογος ἱκανότατος· Χρίστος Θεοδωρᾶτος, φιλόλογος καὶ ἱστορικὸς, ἄοκνος λειτουργὸς τῆς παιδείας καὶ ἀκάματος συγγραφεὺς· Μιχαὴλ Σακελλαρίου, ὁ περισυνὸς Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, χαλκέντερος μελετητὴς ἔκτοτε καὶ συγγραφεὺς ὑποδειγματικῶν ἱστορικῶν πραγματειῶν, ἀλλὰ καὶ φιλόλογος ἔγκριτος· Νικόλαος Σβορώνος, διάσημος ἱστορικὸς τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, ὀδηγητὴς πολῦτιμος πολλῶν νεωτέρων τοῦ ἱστορικῶν· Σπύρος Χαιρετάκης, ἐγκρατέστατος φιλόλογος καὶ ἄριστος ἐκπαιδευτικὸς, ἥρωας τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων στὴ Μέση Ἀνατολή· Μανόλης Χατζηδάκης, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς, διασημότητος Ἱστορικὸς τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης, μὲ πρώιμες ἐπιδόσεις του ἔκτοτε.

Ἐνας, λοιπόν, τῆς ἐξοχῆς αὐτῆς ἐξάδας εἶναι ὁ ἐπιστημονικὰ ὑπεύθυνος γιὰ τὴν ἔκδοση ἔργου τῆς ἑλληνικῆς γραμματείας σημαντικώτατου, ὅπως τὸ Ἀνθολόγιον τοῦ Στοβαίου.

Ὁ Ἰωάννης Στοβαῖος ἢ Στοβεύς, —τὸ ἐπώνυμό του εἶναι δηλωτικὸ τῆς πατρίδας του, μεγάλης τότε καὶ πλούσιας πόλεως τῆς Μακεδονίας στὴ συμβολὴ τῶν ποταμῶν Ἐριγῶνος καὶ Ἀξιῶ—, φέρεται νὰ εἶχε τὴν ἀκμὴ τῆς ἡλικίας του μεταξὺ 420 καὶ 440 μ.Χ. καὶ νὰ εἶχε συντάξει τὸ Ἀνθολόγιόν του μὲ σκοπὸ μᾶλλον παιδαγωγικόν: «ἐπὶ τῷ ρυθμίσει καὶ βελτιῶσαι τῷ παιδί τὴν φύσιν ἀμαυρότερον ἔχουσαν», καθὼς γράφει ὁ πολὺς Φώτιος μετὰ πέντε αἰῶνες. Ἀνθολόγησε ὁ Στοβαῖος 204 φιλοσόφους καὶ ἱστορικούς, 150 ποιητὲς καὶ 12 ῥήτορες, διάσπαρτους ἱστορικὰ στοὺς δώδεκα πρὶν ἀπὸ αὐτὸν αἰῶνες τῆς ἑλληνικῆς γραμματείας. Τὸ περιεκτικώτατο

αυτό ἔργο διακρινόταν γιὰ τὴν εὐμέθοδη κατάταξη τῆς ὕλης του. Ἀποτελοῦνταν ἀπὸ 4 βιβλία καὶ Προοίμιο. Ἀπὸ τὸ Προοίμιο διασώθηκε μόνον τὸ «περὶ ἀριθμητικῆς» τμήμα τοῦ δευτέρου κεφαλαίου του, ἐνῶ χάθηκαν τὰ ἄλλα, μάλιστα καὶ ὁ «ἔπαινος τῆς φιλοσοφίας», περιεχόμενο τοῦ πρώτου κεφαλαίου του.

Ἀκρωτηριασμένα διασώθηκαν τὰ βιβλία πρῶτο καὶ δεύτερο, ἐνῶ τὰ βιβλία τρίτο καὶ τέταρτο διασώθηκαν ἀκέραια. Ὁ Φώτιος χαρακτηρίζει τὸ πρῶτο βιβλίον «φυσικόν», ὡς περιεκτικὸ γνωμῶν γιὰ θέματα φυσικῆς ἢ καὶ μεταφυσικῆς, τὸ δεύτερο βιβλίον «λογικόν» ὡς περιεκτικὸ γνωμῶν γιὰ θέματα γνωσιολογίας, ἂν καὶ περιεῖχε καὶ θέματα ἠθικὰ εἴτε παιδαγωγικά. Τὰ δύο ἄλλα βιβλία —καὶ ἴσως γι' αὐτὸ διασώθηκαν ἀκέραια— εἶχαν θέματα «ἠθικά». Ὑπῆρχε ἄρα στὴ διάρθρωση τοῦ ἔργου ἀνταπόκριση πρὸς τὴν παραδοσιακὴ τότε, ἀπὸ τὸν Ξενοκράτη καταγομένη καὶ ἀπὸ τοὺς Στωϊκοὺς διαδομένη, διάκριση τῆς φιλοσοφίας σὲ φυσικὴ, λογικὴ, ἠθικὴ.

Ἡ προκείμενη ἔκδοση εἶναι χρηστικὴ, βοηθητικὴ πολὺ τοῦ ἀναγνώστη, καθὼς περιέχει καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον καὶ ὑπηρετικὴ του μετάφραση. Καὶ ἀξίζει νὰ παρουσιασθεῖ ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Ἀκαδημίας, ὄχι μόνον γιὰ τὴν ἀξία τοῦ ἀντικειμένου της, δηλαδὴ τοῦ ἴδιου τοῦ «Ἀνθολογίου», ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀναγνώριση τῆς προσφορᾶς στὴν παιδεία σήμερα τῶν Ἑλλήνων, τῆς ἐπιτελουμένης ἀπὸ ἰδιωτικὸ ἐκδοτικὸ οἶκο, μὲ τὴν ἔκδοση ὀλόκληρης σειρᾶς ἔργων τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γραμματείας, αὐθεντικῆς πηγῆς παιδείας τοῦ ἐλληνικοῦ προπάντων λαοῦ.

Ἐπιτελοῦν καὶ ἄλλοι ἐκδοτικοὶ οἴκοι ἀνάλογη προσφορὰ καὶ ἀνήκει ἀναγνώριση καὶ σ' αὐτοὺς γιὰ τὸ ἔργο τους. Εὐχομαί ἢ ἀναγνώριση αὐτῆ νὰ μὴ καθυστερήσει, ἀλλὰ νὰ ἐπιτελεσθεῖ καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀκαδημαϊκοὺς.

III

Παρουσιάζω ἐπίσης τὸ τρίτομο ἔργο τοῦ Γιάνη Γουδέλη «Ἀνθολογία Νεοελληνικῆς Κριτικῆς», ἔκδοση τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Δίφρος.

Ὁ πρῶτος τόμος, σελίδων 699, ἔχει ἐκδοθεῖ τὸ 1991, ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος τόμος, σελίδων 701 ὁ καθένας, ἐκδόθηκαν τὸ 1992. Συνολικὰ τὸ ἔργο ἀποτελεῖται ἀπὸ 2100 σελίδες μεγάλου σχήματος.

Πρόδηλος εἶναι ὁ πνευματικὸς μόχθος γιὰ τὴ συγκρότηση τῆς προκείμενης ἀνθολογίας. Ὁ πρῶτος τόμος, ἀφιερωμένος στὸν Γούδα καὶ στὸν Σάθα, περιλαμβάνει δημοσιεύματα νεοελλήνων συγγραφέων ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ λεγόμενου Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ ἕως τὴν ἐποχὴ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Περιέχει συνολικὰ κείμενα ἐβδομήντα δύο συγγραφέων, ἀπὸ τὸν Βηλαρὰ ἕως τὸν Ξενοπούλου καὶ τὸν Ταγκόπουλο. Ὁ δεύτερος τόμος περιλαμβάνει κείμενα ὀγδόντα πέντε συγγραφέων,